

ความเป็นมาของปัญหา

ความต้องการทางด้านการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานครในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศไทย คือ มีพลเมืองรวมทั้งสิ้นประมาณ 4,545,608 คน และมีบ้าน 646,013 หลัง¹ และยังเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เกือบทุกอย่างของประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว ควบคู่กันจึงทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมามากมาย เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาการจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ น้ำประปาขาดแคลน ไฟฟ้าโทรศัพท์ไม่พอแก่การใช้บริการ ตลอดจนการจัดสถานศึกษาให้แก่ประชากรในวัยเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการศึกษานี้จะพบว่า ความแออัดของจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนไม่เท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่มีการแบ่งเขตโรงเรียนตามท้องที่การศึกษาให้เหมาะสม² เพื่อที่จะจัดการศึกษาให้โดยลดี จึงต้องมีสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และคงมีความวางแผนระยะยาวในการจัดการศึกษาของชาติให้เป้าหมายและทิศทางที่สัมพันธ์กับความตองการการศึกษาของประชาชนด้วย³

¹กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, กองการทะเบียน, สถิติจำนวนประชากร 31 ธันวาคม 2519, (เอกสารจัดสำเนา), หน้า 1.

²คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524), หน้า 13.

³Sittichai Chayasombat, "Strategy For the Development of School Facilities in the Bangkok - Thonburi Metropolitan Area, 1960-1990", (Master's Thesis, University of Texas at Austin, 1969), pp. 1-2.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มใช้โครงการกระจายเขตโรงเรียน โดยให้เด็กเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตใดของ เขาศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ใน เขานั้น ห้ามการ เรียนข้ามเขต ซึ่ง ได้เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 นี้เป็นต้นไป¹ แต่การแบ่งเขตการศึกษาใน เขตที่มี ประชากรหนาแน่นนั้น ยังไม่มีการจัดทำให้เหมาะสมกับจำนวนประชากร และยังคงขาด หลัเกณฑ์ในการแบ่ง เขตการศึกษา ระดับ โรงเรียนที่แน่นอนตาย

ปัญหาในเรื่องนี้ วิทยุ สารณ ได้กล่าววว่า "... ชาวนครหลวง เดินทางข้าม เขตกันทุกวัน จนไม่มีใครว่าเขตอำเภออยู่ที่ไหน โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละอำเภอ ในกรุง เทพมหานครก็จัดตั้งขึ้นตามสะดวก บางอำเภอมีโรงเรียนนอกเขตพล เมืองมาก บางอำเภอมีโรงเรียนนอกเขตพล เมืองน้อย ปัญหาที่นักเรียนข้ามเขตไปโรงเรียนทุก เขาก็เป็น ด้ความมาก การจราจรที่ติดขัดหนาแน่นอยู่แล้วก็ยิ่ง เพิ่มเป็นทวีคูณ ..."² อีกทั้งการกระจาย ของนักเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพพลอยและมีชื่อเสียงน้อยกว่า ถึงผลการวิจัยของ บุญชู สนั่นเสียง³ ซึ่งได้สรุปไว้ดังนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงจะอาศัยอยู่ ไกลจากโรงเรียน ในทางตรงข้าม โรงเรียนที่ยังไม่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก นักเรียนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ใกล้ โรงเรียน

นอกจากนี้คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ⁴ (นายวิทยุ สารณ) ได้เสนอความคิดเห็นแล่ววิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงเรียนในขนาดที่ควร ค่าถึงถึงการกระจายของโรงเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนพลเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรมีการวางแผนสร้างโรงเรียนหรือซื้อที่ดินไว้ล่วงหน้าตามทิศทางของความเจริญที่จะ

¹กระทรวงศึกษาธิการ, ข่าวกระทรวงศึกษาธิการ, 19 พฤศจิกายน 2519.

²วิทยุ สารณ, "แผนการศึกษา นครหลวง", อนุสรณ์มหามันต์พิชิตแผนกวิชา บริหารการศึกษา วนที่ 8, (นครหลวง: บางกร มื่อการพิมพ์), 2514, ไม่มีหน้า.

³บุญชู สนั่นเสียง, "การศึกษาปริมาณวิเคราะห์การกระจาย (Distribution) ของนักเรียนมัธยมศึกษาจากสถานที่ตั้งโรงเรียนใน เขตจังหวัดพระนคร-ธนบุรี", ปริทัศน์า นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514), หน้า 50.

⁴ข่าวกระทรวงศึกษาธิการ, 8 ธันวาคม 2519.

กระจายไปถึง จะทำให้สามารถซื้อที่ดินได้ในราคาถูกกว่า เมื่อท้องถิ่นนั้นมีความเจริญและมีพลเมืองหนาแน่นแล้ว ซึ่งจะเป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินอีกมาก นอกจากนี้ กองแผนงาน ส่วนงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะจัดให้มีการวางแผนร่วมกับ กรม กองต่าง ๆ เพื่อศึกษาการกระจายของที่อยู่อาศัยของประชากรว่า กำลังกระจายไปในทิศทางใด เพราะฉะนั้น การกำหนดเขตโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและมีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องเหมาะสมย่อมสามารถช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษาและการเดินทางของนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ในท้องที่การศึกษาที่ 4 อันประกอบด้วยเขต 6 เขต คือ เขต ๖ เขต ๗ เขต ๘ เขต ๙ เขต ๑๐ และเขต ๑๑ ซึ่งมีประชากรยังไม่หนาแน่นจนเกินไปนัก แต่ก็กำลังขยายตัวมากขึ้นทุกขณะ หากมีการวางแผนอย่างรัดกุมในการกำหนดเขตโรงเรียนขึ้น ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ท้องที่การศึกษาอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางการศึกษาในปัจจุบัน ของท้องที่การศึกษาที่ 4 ของกรุงเทพมหานครซึ่งประกอบด้วย เขตธนบุรี คลองสาน บางขุนเทียน ราษฎร์บูรณะ ภาษีเจริญ และหนองแขม ในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 จำนวนครู จำนวนนักเรียน จำนวนโรงเรียน
 - 1.2 การกระจายของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน ในด้านที่พักอาศัยปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาหาวิธีที่เหมาะสมในการกำหนดเขตโรงเรียนในท้องที่การศึกษาดังกล่าว.

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในท้องที่การศึกษาที่ 4 กรุงเทพมหานคร เพียงท้องที่การศึกษา เดียวเท่านั้น

2. การวิจัยนี้จะไม่พิจารณาโรงเรียนราษฎร์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นกล่าว

คำนิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การกำหนดเขตโรงเรียน หมายถึง การแบ่งอาณาเขตของโรงเรียนที่จะให้บริการการศึกษาแก่ประชากรในวัยเรียนได้อย่างทั่วถึง
2. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาที่สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
3. ท้องที่การศึกษา หมายถึง พื้นที่รวมของเขตการปกครอง ตามประกาศการแบ่งท้องที่การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
4. เขตโรงเรียน หมายถึง อาณาบริเวณที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถเดินทางไปโรงเรียนได้สะดวก
5. เขตที่อยู่ของนักเรียน หมายถึง อาณาบริเวณที่นักเรียนอาศัยอยู่
6. การกระจายของนักเรียน หมายถึง ความหนาแน่นของนักเรียนที่อยู่ห่างจากโรงเรียนในเขตโรงเรียนนั้น ๆ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายวางแผนการศึกษา ในการจัดตั้งโรงเรียนในท้องที่การศึกษาที่ 4 ของกรุงเทพมหานคร
2. ผลของการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงและปัญหาของนักเรียนในท้องที่การศึกษาที่ 4 ของกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปแก้ไขในการกำหนดเขตการเข้าศึกษาของนักเรียนในแต่ละเขตโรงเรียนต่อไป
3. ผลของการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนในท้องที่การศึกษาที่ 4 ในการพิจารณารับนักเรียนเข้าเรียนได้เหมาะสมที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ใช้ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ใหญ่ และช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องที่การศึกษาที่ 4 โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องที่การศึกษาที่ 4 จำนวน 15 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 15 ของนักเรียนทุกห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยนักเรียนเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1,280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจ 2 ฉบับ คือ
 - 1.1 ฉบับที่ 1 เป็นแบบสำรวจสภาพปัจจุบันทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องที่การศึกษาที่ 4 ของกรุงเทพมหานคร
 - 1.2 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสำรวจการกระจายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในท้องที่การศึกษาดังกล่าว
2. แผนที่กรุงเทพมหานคร มาตรฐาน 1 : 20,000 สำหรับนำแผนที่สถิติแสดงที่อยู่อาศัยของนักเรียนและแสดงสถานที่ตั้งของโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจทั้ง 2 ฉบับไปให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มด้วยตนเอง หลังจากได้แจกแบบสำรวจไปแล้วเป็นเวลาประมาณ 7 วัน ผู้วิจัยได้ไปขอรับแบบสำรวจคืนจากผู้ตอบแบบสำรวจด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ย (\bar{X})

ลำดับขั้นในการ เสนอข้อมูล

บทที่ 1 เสนอความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และลำดับขั้นในการ เสนอข้อมูล

บทที่ 2 เป็นการกล่าวถึง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ตลอดจนขอเสนอแนะต่าง ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย